

Závěr č. 53

ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 13. 2. 2007

Obnova řízení z moci úřední v neprospěch účastníka řízení

Správní orgán nemůže podle § 100 odst. 3 správního řádu z moci úřední nařídit obnovu řízení, pokud vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a nemohly být z objektivních důvodů v tomto řízení uplatněny, a pokud tyto skutečnosti nebo důkazy mohou v neprospěch účastníka řízení odůvodnit jiné řešení otázky, která byla předmětem správního řízení (viz důvod podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu). V případě naplnění ostatních důvodů podle § 100 odst. 1 písm. a) a b) správního řádu lze nařídit obnovu řízení i v neprospěch účastníka řízení.

Odůvodnění:

Poradní sbor ministra vnitra ke správnímu řádu se zabýval otázkou naplnění podmínky podle § 100 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb., v případě nařízení obnovy řízení z moci úřední, na kterou upozornilo odbor legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra svým dotazem Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zejména se jedná otázkou, jak postupovat v případě, že po právní moci rozhodnutí zjistil správní orgán skutečnosti, které nejsou účastníku řízení ku prospěchu a které zakládají nová skutková zjištění. V souvislosti s výše uvedenou otázkou byly zkoumány podmínky pro nařízení obnovy řízení z moci úřední.

Podle § 100 odst. 3 správního řádu může o obnově řízení rozhodnout správní orgán rovněž z moci úřední, pokud je dán některý z důvodů podle § 100 odst. 1 správního řádu a pokud je na novém řízení veřejný zájem. Podmínkou nařízení obnovy řízení je tedy existence veřejného zájmu na obnově řízení (veřejný zájem prokazuje správní orgán, který obnovu řízení nařídil) a naplnění podmínek podle § 100 odst. 1 správního řádu (§ 100 odst. 4 správního řádu upravuje zcela samostatný důvod pro nařízení obnovy řízení).

Podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu lze řízení obnovit, pokud vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, a pokud mohou tyto skutečnosti nebo důkazy odůvodnit jiné řešení otázky, která byla předmětem rozhodování. Gramatickým výkladem tohoto ustanovení lze dovodit, že správní orgán může z moci úřední obnovit řízení pouze v případě, že jsou již dříve existující důkazy ku prospěchu účastníka. Pokud tedy správní orgán po právní moci rozhodnutí zjistí, že skutečnost nebo důkaz, který existoval už v době původního řízení¹, odůvodňuje jiné posouzení předmětu řízení a svědčí v neprospěch účastníka řízení, nemůže jej uplatnit jako důvod obnovy řízení. Ačkoliv tedy výše uvedená podmínka směřuje k rozšíření důvodů pro obnovu řízení na žádost, neboť z pohledu naplnění podmínky je důležité, že skutečnost nebo důkaz nemohl uplatnit právě ten účastník, jemuž je ku prospěchu (není na újmu, pokud takový důkaz nebo skutečnost mohl uplatnit jiný účastník řízení, který by z něho prospěch neměl), musí být aplikována i v případě nařízení obnovy řízení, neboť § 100 odst. 3 správního řádu její aplikaci nevyklučuje. Takový výklad je rovněž v souladu s požadavkem ochrany práv a oprávněných zájmů dotčených osob výslovně zakotveným v § 100 odst. 5 správního řádu. Pokud by tedy nastala výše popsaná situace, nemohl by správní orgán z moci úřední nařídit obnovu řízení z důvodu podle § 100 odst. 1 písm. a) věta první správního řádu, ale musel by využít buď jiný důvod obnovy řízení nebo zahájit přezkumné řízení z důvodu porušení § 3 správního řádu (nesprávně zjištěný skutkový stav věci).

V případě nařízení obnovy řízení na základě dalších důvodů upravených v § 100 odst. 1 správního řádu se již podmínka prospěchu pro účastníka řízení neuplatní, neboť ji zákon nestanoví. Podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu lze obnovit řízení, pokud se provedené důkazy ukázaly nepravdivými a pokud to může odůvodňovat jiné řešení otázky, která byla předmětem rozhodování. Podle § 100 odst. 1 písm. b) správního řádu lze řízení obnovit, pokud bylo zrušeno nebo změněno rozhodnutí, které bylo podkladem pro rozhodnutí vydané v řízení, o jehož obnovu se jedná, a pokud toto zrušení nebo změna

¹Srovnej judikát Boh. A. 7231/28 citovaný in Vopálka, V., Šimůnková, V., Šolín, M.: Správní řád, komentář, 2. vydání, Praha, C.H.Beck 2001, str. 205. Zde se uvádí, že za novou okolnost, odůvodňující obnovu řízení z moci úřední, nelze pokládat skutečnost, kterou správní úřad, vydávaje rozhodnutí, mohl a z povinnosti úřední měl zjistit. Tento judikát tak směřuje k naplnění podmínky pro obnovu řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu, neboť zde nově zjištěná okolnost nemohla být uplatněna z objektivních důvodů (jak na straně účastníka při obnově na žádost, tak na straně správního orgánu při obnově z moci úřední). Správní orgán tak nově zjištěné skutečnosti nebo důkazy uplatnit nemohl. Výše uvedený judikát odpovídá na situaci, kdy správní orgán ze shromážděných podkladů pro rozhodnutí nesprávně zjistil skutkový stav věci a posléze chtěl tuto vadu napravit v rámci obnovy řízení (správní orgán tedy mohl a na základě povinností vyplývajících z § 3 správního řádu měl skutečnost zjistit, neboť se vyskytovala v podkladech pro rozhodnutí).

rozhodnutí může odůvodňovat jiné řešení otázky, která byla předmětem rozhodování.
V případě nařízení obnovy řízení pak musí správní orgán podle § 100 odst. 3 správního
řádu ještě prokázat veřejný zájem na obnově řízení.